

влява прошката и умилоствението; а отъ друга, свободата. Има два вида свобода: свободата на разумътъ, т. е. свободата на чело-вѣкътъ който управлява самъ себе си по на-чала, и свободата на природата, т. е. свободното разширение на силитѣ които се раз-виватъ безъ размишление и които сж о-рждията и побужденията нуждни за живо-тътъ. Да потушишъ тия сили съ едно твърдѣ принудително възпитание и съ злоупотрѣбле-нието на наказанието, значи да образувашъ единъ искусственъ чело-вѣкъ, а не едно истинско разумно същество. Разумътъ не е противенъ на природата, той е допълванието на самата природа. Нужно е, прочѣе, да от-стѣпимъ много на дѣтинското естество; инѣкъ, то ще си отмъсти и ще се отстрани отъ пра-вий пътъ. Това е великото начало което е душата на съчинението *Емилля*, и което, въпрѣки прѣувеличенията и странноститѣ на Ж. Ж. Руссо, е и днесъ животътъ и хубос-тъта на това знаменито съчинение. Чини ми се, че майката е надарена съ това распо-ложение на отстѣпчивостъ и слабостъ къмъ дѣтето; тя е повече расположена да позволи на естеството му едно по широко и по сво-бодно развитие. Като възпира ржката на ба-щата, не мислете че тя е всякога робиня на една безразсждна нѣжностъ; не, защото и тая нѣжностъ трѣбва да си има причината; но, като възпира дѣйствието на възпитанието, тя благоприятствува на дѣйствието на при-родата, което е тоже частъ отъ възпитанието.

Владичеството което бащата се стареа да спечели чрѣзъ властта и разумътъ, май-ката го придобива чрѣзъ милванията и убѣж-